

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE VUODEN 2017
TOISEKSI LISÄTALOUSARVIOKSI

Viitaten yleisperusteluihin ja yksityiskohtaisten perustelujen selvitysoosiin ehdotetaan,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä oheen liitetyn ehdotuksen toiseksi lisätalousarvioksi vuodelle 2017.

Helsingissä 21 päivänä syyskuuta 2017

Pääministeri

JUHA SIPILÄ

Valtiovarainministeri *Petteri Orpo*

YLEISPERUSTELUT

Eduskunnalle annetaan hallituksen esitys vuoden 2017 *toiseksi* lisätalousarvioksi.

Talouden näkymät

Suomen talous on nopeassa kasvuvaiheessa. Vuonna 2017 Suomen BKT:n ennustetaan kasvavan 2,9 %. Alkuvuonna myönteisen suhdanteen jatkumisesta on tullut uusia merkkejä. Näitä ovat mm. teollisuuden uusien tilausten ja yksityisen palvelutuotannon liikevaihdon kasvu sekä kasvukeskusten vahvana jatkuva rakennustoiminta.

Tänä vuonna yksityisen kulutuksen kasvu jatkuu työllisyyden kohenemisen tukemana. Yksityisten investointien painopiste on siirtymässä rakentamisesta teollisuuden tuotannollisiin investointeihin. Viennin kasvuedellytykset paranevat, koska maailmanlaajuinen kysyntä kasvaa ja yritysten kustannuskilpailukyky kohenee. Ulkomaankauppa kääntyy BKT:n kasvua tukevaksi vuosia jatkuneen negatiivisen jakson jälkeen.

Taloudellisen aktiviteetin laajapohjainen ja nopea voimistuminen on lisännyt työllisyyttä alkuvuoden 2017 aikana, mutta työttömyys ei ole juurikaan alentunut alkuvuonna 2017. Työttömyysasteen trendi on pysynyt 8,7 prosentissa.

Tuloarviot

Varsinaisten tulojen arviota korotetaan nettomääräisesti 1,047 mrd. eurolla. Verotuloarviota korotetaan 1,035 mrd. eurolla, jonka kehityksen taustalla on yleisen taloudellisen aktiviteetin vahvistumisen lisäksi kertaluontoisia tekijöitä, jotka kasvattavat verokertymää aiemmin arvioitua suuremmaksi. Merkittävimmät lisäykset koskevat yhteisöveroa sekä perintö- ja lahjaveroa. Yhteisöveroarviota korotetaan 810 milj. eurolla ja perintö- ja lahjaveroa 200 milj. eurolla. Verohallinnosta saatujen tietojen perusteella molempien verojen kohdalla kyse on suurimmalta osin tilapäisestä tulojen lisäyksestä, jolla ei ole vaikutusta vuoden 2018 kertymään. Perintö- ja lahjaveron tuottoa kasvattaa tänä vuonna perintö- ja lahjaveroiden tehostettu käsittely Verohallinnossa.

Kuluttajien myönteisesti kehittynyt luottamus näkyy ennustetussa kulutuskäyttäytymisessä ja heijastuu myös arvonnäisäveron ja autoveron kertymään. Arviota arvonnäisäveron tuotosta korotetaan 158 milj. eurolla ja autoveron kertymää 32 milj. eurolla. Alkuvuoden tietojen perusteella sen sijaan eräistä vakuutusmaksuista suoritettavan veron, tupakkaveron, varainsiirtoveron ja jäteveron tuottoarviota alennetaan. Alkoholiuomaveron tuottoarviota alennetaan 30 milj. eurolla. Muutos perustuu siihen, että arvio uuden alkoholilain voimaantuloajankohdasta on myöhentynyt.

Sekalaisten tulojen arviota korotetaan 11,6 milj. eurolla johtuen rahapeli-toiminnan tuoton arvion korotuksesta.

Määrärahamuutokset

Veteraanien kuntoutukseen ja kotiin vietäviin palveluihin ehdotetaan yhteensä 11,6 milj. euroa lisämäärärahaa, jotta kaikilla veteraaneilla on mahdollisuus päästä heille tarkoitettujen palveluiden piiriin. Lisämääräraha katetaan Raha-automaattiyhdistyksen käyttämättä jääneiden varojen tuloutuksesta. Lisämäärärahasta 2,98 milj. euroa kohdennetaan rintamaveteraanien kuntoutukseen ja 8,66 milj. euroa kotona asumista tukeviin palveluihin.

Tasapaino ja valtionvelka

Varsinaisten tulojen 1,047 mrd. euron lisäys ja määrärahojen 19 milj. euron lisäys huomioon ottaen vuoden 2017 toinen lisätalousarvioesitys vähentää valtion nettolainanoton tarvetta 1,028 mrd. eurolla. Valtion nettolainanotoksi v. 2017 arvioidaan n. 4,4 mrd. euroa. Valtionvelan määrän vuoden 2017 lopussa arvioidaan olevan n. 107 mrd. euroa, mikä on n. 48 % suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Budjettitalouden tuloarviot, määrärahat ja tasapaino, milj. euroa

	2016 Tilinpäätös	2017 Hyväksytty talousarvio (TA+LTA)	2017 Hallituksen esitys	2017 Yhteensä
Määrärahat yhteensä				
(pl. valtionvelan vähentäminen)	54 419	55 796	19	55 815
— Valtionvelan korot (pääluokka 36)	1 521	1 358	-	1 358
Tuloarviot yhteensä				
(pl. nettolainanotto ja velanhallinta)	49 538	50 388	1 047	51 435
— Verotulot	41 787	42 153	1 035	43 188
— Muut tulot	7 750	8 235	12	8 247
Nettolainanotto ja velanhallinta				
(mom. 15.03.01)	2 474	5 408	-1 028	4 380
— Nettolainanotto	2 229	5 458	-1 028	4 430
— Velanhallinta	245	-50	-	-50

Vaalikauden kehys

Lisätalousarvioesityksen jälkeen kehykseen luettavien menojen taso on 44 782 milj. euroa v. 2017. Näin ollen vuoden 2017 jakamaton varaus on n. 95 milj. euroa.

Vuoden 2017 II lisätalousarvio

TULOARVIOT

Osasto 11	€
11. VEROT JA VERONLUONTEISET TULOT	1 035 000 000
01. Tulon ja varallisuuden perusteella kannettavat verot	1 010 000 000
02. Yhteisövero, lisäystä	810 000 000
04. Perintö- ja lahjaverot, lisäystä	200 000 000
04. Liikevaihdon perusteella kannettavat verot ja maksut	138 000 000
01. Arvonlisävero, lisäystä	158 000 000
02. Eräistä vakuutusmaksuista suoritettava vero, vähennystä	-20 000 000
08. Valmisteverot	-88 000 000
01. Tupakkaverot, vähennystä	-58 000 000
04. Alkoholi- ja alkoholijäteverot, vähennystä	-30 000 000
10. Muut verot	-25 000 000
03. Autovero, lisäystä	32 000 000
05. Varainsiirtoverot, vähennystä	-50 000 000
08. Jätevero, vähennystä	-7 000 000

Osasto 12

12. SEKALAISET TULOT	11 637 000
33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	11 637 000
90. Rahapelitoiminnan tuotto, lisäystä	11 637 000

Osasto 15

15. LAINAT	-1 028 090 000
03. Valtion nettolainanotto ja velanhallinta	-1 028 090 000
01. Nettolainanotto ja velanhallinta, vähennystä	-1 028 090 000

Tuloarvioiden kokonaismäärä:**18 547 000**

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 28	€
28. VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA	6 910 000
80. Siirrot Ahvenanmaan maakunnalle	6 910 000
30. Ahvenanmaan tasoitusmaksu (arviomääräraha), lisäystä	6 910 000

Pääluokka 33	
33. SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA	11 637 000
50. Veteraanien tukeminen	11 637 000
56. Rintamaveteraanien kuntoutustoiminnan menot (siirtomääräraha 2 v), lisäystä	11 637 000

Määrärahojen kokonaismäärä:

18 547 000

TULOARVIOT

Osasto 11

VEROT JA VERONLUONTEISET TULOT

01. Tulon ja varallisuuden perusteella kannettavat verot

02. Yhteisövero

Momentille arvioidaan kertyvän lisäystä 810 000 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys aiheutuu vuonna 2017 kertyvien verovuodelle 2016 kohdistuvien ennakontäydennysmaksujen ja lopullisen verotuksen maksuunpanon ennakkotietojen arvioitua suuremmasta määrästä. Osa ennakontäydennysmaksuista on kertaluonteisia.

2017 II lisätalousarvio	810 000 000
2017 talousarvio	3 567 000 000
2016 tilinpäätös	3 267 837 072
2015 tilinpäätös	2 761 280 794

04. Perintö- ja lahjaverot

Momentille arvioidaan kertyvän lisäystä 200 000 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys aiheutuu ennakoitua suuremmista kuukausikertymistä. Merkittävin syy kasvaneisiin kuukausikertymiin on perintö- ja lahjaverotusien tehostettu käsittely Verohallinnossa vuoden 2017 aikana.

2017 II lisätalousarvio	200 000 000
2017 I lisätalousarvio	220 000 000
2017 talousarvio	510 000 000
2016 tilinpäätös	522 259 779
2015 tilinpäätös	630 918 741

04. Liikevaihdon perusteella kannettavat verot ja maksut

01. Arvonlisävero

Momentille arvioidaan kertyvän lisäystä 158 000 000 euroa.

Selvitysosa: Arviot taloudellisen tilanteen ja yksityisen kulutuksen kehityksestä ovat parantuneet aikaisempaan ennusteeseen verrattuna.

2017 II lisätalousarvio	158 000 000
2017 I lisätalousarvio	186 000 000
2017 talousarvio	17 131 000 000
2016 tilinpäätös	17 106 964 879
2015 tilinpäätös	16 628 487 549

02. Eräistä vakuutusmaksuista suoritettava vero

Momentilta vähennetään 20 000 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennys aiheutuu siitä, että vuoden 2017 vakuutusmaksuveron kertymä on ollut odotettua heikompi.

2017 II lisätalousarvio	-20 000 000
2017 talousarvio	812 000 000
2016 tilinpäätös	785 056 956
2015 tilinpäätös	776 813 223

08. Valmisteverot

01. Tupakkaverot

Momentilta vähennetään 58 000 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennys aiheutuu alkuvuoden ennakoitua pienemmistä kertymätiedoista.

2017 II lisätalousarvio	-58 000 000
2017 talousarvio	998 000 000
2016 tilinpäätös	974 899 332
2015 tilinpäätös	880 851 169

04. Alkoholijuomavero

Momentilta vähennetään 30 000 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennys aiheutuu myöhentyneestä arviosta uuden alkoholilain voimaantuloajankohdasta.

2017 II lisätalousarvio	-30 000 000
2017 talousarvio	1 373 000 000
2016 tilinpäätös	1 354 467 562
2015 tilinpäätös	1 355 743 518

10. Muut verot*03. Autovero*

Momentille arvioidaan kertyvän lisäystä 32 000 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys aiheutuu alkuvuoden ennakoitua korkeammista kertymätiedoista.

2017 II lisätalousarvio	32 000 000
2017 I lisätalousarvio	52 000 000
2017 talousarvio	853 000 000
2016 tilinpäätös	963 541 452
2015 tilinpäätös	884 127 174

05. Varainsiirtovero

Momentilta vähennetään 50 000 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennys aiheutuu vuoden 2017 kertymätietojen pohjalta päivitetystä tuloenusteesta. Tuloarvion alentamisen taustalla on huhti—elokuun ennakoitua pienempi verokertymä.

2017 II lisätalousarvio	-50 000 000
2017 talousarvio	817 000 000
2016 tilinpäätös	857 627 681
2015 tilinpäätös	783 535 939

08. Jätevero

Momentilta vähennetään 7 000 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennys aiheutuu alkuvuoden ennakoitua pienemmistä kertymätiedoista.

2017 II lisätalousarvio	-7 000 000
2017 talousarvio	22 000 000
2016 tilinpäätös	20 624 302
2015 tilinpäätös	32 363 376

Osasto 12

SEKALAISET TULOT

33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala

90. Rahapelitoiminnan tuotto

Momentille arvioidaan kertyvän lisäystä 11 637 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys johtuu Raha-automaattiyhdistyksen käyttämättä jääneiden varojen tuloutuksesta. Varat kohdistetaan rintamaveteraanien kuntoutustoimintaan.

2017 II lisätalousarvio	11 637 000
2017 I lisätalousarvio	5 500 000
2017 talousarvio	449 163 000
2016 tilinpäätös	426 788 000
2015 tilinpäätös	426 288 000

Osasto 15

LAINAT

03. Valtion nettolainanotto ja velanhallinta

01. Nettolainanotto ja velanhallinta

Momentilta vähennetään 1 028 090 000 euroa.

Selvitysosa: Nimellisarvoiseen nettolainanottoon merkitään vähennystä 1 028 090 000 euroa, jolloin nimellisarvoisen nettolainanoton määrä on 4 429 979 000 euroa vuonna 2017. Velanhallinnan erät mukaan lukien nettotulojen määrä on 4 379 979 000 euroa vuonna 2017.

Tulot ja menot (milj. euroa)

Tulot	
Nimellisarvoinen nettolainanotto	4 430
Menot	
Emissiotappiot (netto)	-40
Pääomatappiot (netto)	-10
Nettotulot	4 380
2017 II lisätalousarvio	-1 028 090 000
2017 I lisätalousarvio	-178 078 000
2017 talousarvio	5 586 147 000
2016 tilinpäätös	2 473 716 053
2015 tilinpäätös	4 405 769 398

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 28

VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

80. Siirrot Ahvenanmaan maakunnalle

30. *Ahvenanmaan tasoitusmaksu* (arviomääräraha)

Momentille myönnetään lisäystä 6 910 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäyksestä 4 710 000 euroa aiheutuu Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) perusteena olevien valtion vuoden 2017 talousarviossa arvioitujen tulojen määrän muutoksesta ja 2 200 000 euroa Ahvenanmaan valtuuskunnan vahvistamasta vuoden 2016 lopullisesta tasoituksesta.

2017 II lisätalousarvio	6 910 000
2017 I lisätalousarvio	2 168 000
2017 talousarvio	224 576 000
2016 tilinpäätös	219 560 594
2015 tilinpäätös	220 775 638

Pääluokka 33**SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA****50. Veteraanien tukeminen**

56. Rintamaveteraanien kuntoutustoiminnan menot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään lisäystä 11 637 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäyksestä 2 977 000 euroa aiheutuu kuntoutukseen ja 8 660 000 euroa kotona asumista tukeviin palveluihin kohdennettavista lisäyksistä.

2017 II lisätalousarvio	11 637 000
2017 talousarvio	37 688 000
2016 tilinpäätös	17 988 000
2015 tilinpäätös	20 988 000